

(192 s.). Det er således et meget vidtspændende område, bogen søger at dække, og det er klart, at fremstillingen ofte må blive ret kortfattet, ja, undertiden en smule overfladisk; men her må naturligvis bogens formål — at tjene som lærebog og opslagsbog, som orientering for lægfolk o. l. — erindres.

Første del giver en ganske interessant udformet fremstilling af udenrigshandelens historie fra de ældste tider op til 1951 samt en mundsmag af udenrigshandelens økonomiske teori. I anden del omtales de forskellige former for told, også deres rent praktiske aspekter, og hovedlinier i international handelspolitikens udvikling ridses op, idet fremstillingen føres helt frem til efterkrigstidens mange organisationer m. v. af betydning for udenrigshandelen (GATT, ITO, Point Four m. m.). Som et kuriosum nævnes, at Færøerne (foruden Grønland) i et afsnit om kolonipolitik anføres som dansk »colonial area«! Del 3 omhandler såvel gods- som meddelelsestransport, medens fjerde del drejer sig om betalingsbalancen, udenlandske investeringer, fremmed valuta o. l. Efter femte dels beskrivelse af den internationale handels og U. S. A.'s udenrigshandels omfang, sammensætning etc. kommer så den ikke mindst interessante 6. del af bogen, fremstillingen af udenrigshandelens organisation og teknik. Herunder behandles markedsanalyse, salgsorganisationens former såvel i det eksporterende land som i aftagerlandet, eksportofferten, eksportforretningens finansielle problemer, eksportemballage, de forskellige dokumenter o. s. v. Et særligt kapitel omhandler import til U. S. A.

Det er forståeligt, at bogen, selv om den er ret almen, på adskillige punkter har slagside mod amerikanske synspunkter og interesser; f. eks. er Incoterms ikke nævnt, medens der (s. 610 ff.) er en ret udførlig omtale af American Foreign Trade Definitions; ligeså vurderes de forskellige mellemstatlige foranstaltninger og aftaler til fremme af international handel i særdeleshed ud fra deres betydning for U. S. A.'s handel. Alt taget i betragtning kan bogen imidlertid uden tøven anbefales også for folk her til lands, der interesserer sig for udenrigshandel og dens praksis. Det er en — bedømt efter sit formål — udmærket, solid bog, der kan være til gavn selv for fagfolk ved at servere stof, der måske nok for en stor del er mere eller mindre kendt, i ny, forfriskende anretning.

Ottomar Loff.

Om selvbetjeningsbutikker i U. S. A. Udgivet ved Udenrigsministeriets foranstaltning. I kommission hos Andr. Fred. Høst & Søn's Forlag. Kbh. 1953. 170 sider + udtræksbilag. Kr. 10,—.

Beretningens omslag må honorere alle fordringer til en emballages styrke og blikfang. Mindre sikkert er det, at udskriften eller titlen giver dækkende oplysning om indholdet. Beretningen handler i væsentlig grad om supermarkets, der måske »ikke behøver at oversættes« (side 26), men som i hvert fald næppe kan oversættes til selvbetjeningsbutikker. Det, der karakteriserer supermarkets, er vel først og fremmest en ny branchedeling, der samler flere eller alle fødevarerbrancher under eet tag, hvorimod selv-

(192 s.). Det er således et meget vidtspændende område, bogen søger at dække, og det er klart, at fremstillingen ofte må blive ret kortfattet, ja, undertiden en smule overfladisk; men her må naturligvis bogens formål — at tjene som lærebog og opslagsbog, som orientering for lægfolk o. l. — erindres.

Første del giver en ganske interessant udformet fremstilling af udenrigshandelens historie fra de ældste tider op til 1951 samt en mundsmag af udenrigshandelens økonomiske teori. I anden del omtales de forskellige former for told, også deres rent praktiske aspekter, og hovedlinier i international handelspolitikens udvikling ridses op, idet fremstillingen føres helt frem til efterkrigstidens mange organisationer m. v. af betydning for udenrigshandelen (GATT, ITO, Point Four m. m.). Som et kuriosum nævnes, at Færøerne (foruden Grønland) i et afsnit om kolonipolitik anføres som dansk »colonial area«! Del 3 omhandler såvel gods- som meddelelsestransport, medens fjerde del drejer sig om betalingsbalancen, udenlandske investeringer, fremmed valuta o. l. Efter femte dels beskrivelse af den internationale handels og U. S. A.'s udenrigshandels omfang, sammensætning etc. kommer så den ikke mindst interessante 6. del af bogen, fremstillingen af udenrigshandelens organisation og teknik. Herunder behandles markedsanalyse, salgsorganisationens former såvel i det eksporterende land som i aftagerlandet, eksportofferten, eksportforretningens finansielle problemer, eksportemballage, de forskellige dokumenter o. s. v. Et særligt kapitel omhandler import til U. S. A.

Det er forståeligt, at bogen, selv om den er ret almen, på adskillige punkter har slagside mod amerikanske synspunkter og interesser; f. eks. er Incoterms ikke nævnt, medens der (s. 610 ff.) er en ret udførlig omtale af American Foreign Trade Definitions; ligeså vurderes de forskellige mellemstatlige foranstaltninger og aftaler til fremme af international handel i særdeleshed ud fra deres betydning for U. S. A.'s handel. Alt taget i betragtning kan bogen imidlertid uden tøven anbefales også for folk her til lands, der interesserer sig for udenrigshandel og dens praksis. Det er en — bedømt efter sit formål — udmærket, solid bog, der kan være til gavn selv for fagfolk ved at servere stof, der måske nok for en stor del er mere eller mindre kendt, i ny, forfriskende anretning.

Ottomar Loff.

Om selvbetjeningsbutikker i U. S. A. Udgivet ved Udenrigsministeriets foranstaltning. I kommission hos Andr. Fred. Høst & Søn's Forlag. Kbh. 1953. 170 sider + udtræksbilag. Kr. 10,—.

Beretningens omslag må honorere alle fordringer til en emballages styrke og blikfang. Mindre sikkert er det, at udskriften eller titlen giver dækkende oplysning om indholdet. Beretningen handler i væsentlig grad om supermarkets, der måske »ikke behøver at oversættes« (side 26), men som i hvert fald næppe kan oversættes til selvbetjeningsbutikker. Det, der karakteriserer supermarkets, er vel først og fremmest en ny branchedeling, der samler flere eller alle fødevarerbrancher under eet tag, hvorimod selv-

betjening er en salgsteknik, som supermarkets har fælles med flere andre brancher.

Beretningen synes at give svar på alt, hvad en dansk detailhandler måtte ønske at vide om amerikanske supermarkets (S.M.). Fremstillingen er både omfattende og dybtgående. Baggrunden for den stedfindende udvikling belyses i en kort beskrivelse af landet og befolkningen samt i en omtale af den relevante lovgivning efterfulgt af statistiske oversigter over de seneste forskydninger inden for detailhandelen. S.M.'s beliggenhedsproblemer og en omtale af inventaret får liv i et følgende afsnit om arbejdets tilrettelægning, vareplacering, prifsættelse, reklame m. m. Et afsnit er viet indkøbet, og herunder redegøres der for det nære samarbejde under forskellige former med fabrikant, grossist eller centrallager. Behandlingen af S.M.'s driftsøkonomi må påkalde særlig interesse.

Delegationen talte imidlertid ikke blot repræsentanter for detailhandelen — privat og kooperativ — men også for detailhandelens medhjælpere og for forbrugerne, og i tråd hermed fortsætter beretningen med en omtale af de vilkår, S.M. byder sine medarbejdere, og et afsnit om, i hvilket omfang S.M. imødekommer kundernes ønsker om kvalitetsmærkning m. v.

For fuldstændighedens skyld skal det tilføjes, at beretningen er forsynet med så mange gode, oplysende illustrationer, at man med et citat fra beretningen om en engelsksproget brochure kan sige: »Selv ikke-sprogkyndige vil kunne få fuldt udbytte af en gennemlæsning« (side 99).

Men den fulde berettigelse af en bekostelig studierejse kan næppe ligge i en refererende og beskrivende beretning, der formentlig kunne være kompileret på Handelshøjskolens bibliotek; den egentlige værdi ligger i de bemærkninger, der krydrer de enkelte afsnit, og som bidrager til at blotlægge mangler og ønskelige forbedringer i den danske detailhandel eller de forhold, den arbejder under. Eksempler: U.S.A. har »store branchekombinationer (herunder bl. a. kæder og enhedsprisforretninger), som vi foreløbig er helt fremmed over for, og disse forretninger synes at have en særlig evne til at fremskynde og lede udviklingen« (side 23); »Vort land byder endnu ikke detailhandelen de forudsætninger, som har skabt de moderne supermarkets, og dog er det uden tvivl dem, vi skal søge at lære af« (side 39); »Prepackaging. På dette såvel som på så mange andre områder er amerikanerne mindst 15—20 år forud for os« (side 74); »Danske fødevarerbutikker med omsætninger under 200.000 kr. årlig (d. v. s. ca. $\frac{2}{3}$ af den samlede omsætning) er butikker, som ud fra en moderne opfattelse af rationel butiksdrift ikke på tilfredsstillende måde kan udnyttes, hvor megen sympati man end kan nære for denne butiksform« (side 128); »Det er åbenbart, at der findes en vis stivhed og konservatisme inden for vor detailhandel, som hindrer fremskridtene« (side 143).

Disse udtalelser mangler ikke noget i klarhed, og det kan undre, at konstateringen af, at danske købmænds normtal »for bruttoavance og omkostninger (ligger) lavere, når man sammenligner dem med de amerikanske tal for blandede forretninger og supermarkets« (side 142), ikke har manet til større varsomhed; men når kritiske udtalelser som de citerede uden forbehold fremsættes af en kreds af erfarne og sagkyndige repræsentanter for dansk detailhandel, kan det kun være naturligt, at beretningen sluffer

med at opfordre »til en omvurdering af synspunkterne på detailhandelen herhjemme både fra lovgivningen, erhvervene og forbrugernes side« (side 168). Og det havde måske også været naturligt, om denne opfordring var blevet uddybet med en tydeligere påpegning af hindringerne for fremskridtene eller endnu bedre med rekommandationer om egnede foranstaltninger til fjernelse af disse hindringer. I så henseende er beretningen en skuffelse. Forklaringen herpå ligger i delegationens sammensætning; alsidigheden, der skulle være en styrke, viser sig her at være en svaghed, idet den har stillet sig i vejen for en mere positiv fælles udtalelse.

A. Villemoes.